

MAAILMA TURISM 2004.AASTAL¹

Reiside arvu kasv kogu maailmas ligi 11%

Maaailma Turismiorganisatsiooni poolt 2005.a.juunis avaldatud andmetel **tehti 2004.aastal kogu maailmas 763 miljonit ööbimisega välisreisi (10,7% rohkem kui 2003.aastal). Maailma riikide kogutulu sissetulevast turismist oli 500 miljardit eurot (10,3% rohkem kui 2003.aastal**, arvestatuna kohalikes valuutades ja püsivhindades). Seega kasvasid tulud peaaegu sama kiiresti kui reiside arv, mõnevõrra aeglasem oli kasv vaid Euroopas ja Aasias, mis tuleneb eelkõige viimaste aastate trendist teha lühemaid reise, kuid sagedamini. Oluline osa on siin odavlennufirmade liinivõrgu kiirel arengul viimastel aastatel, mis võimaldab reisida varasemast odavamalt ja paindlikumatel tingimustel ning on toonud reisima ka vähem kulutavaid kliente.

Kasvu soodustanud tegurid

Kui 2003. aasta kokkuvõttes vähenesid maailmas nii turistide arv kui ka turismitulud, algas nõudluse taastumine juba 2003. aasta viimastel kuudel ning kasvutrend jätkus kogu 2004. aasta jooksul. See tuleneb eelkõige paranenud olukorrast maailma majanduses. Samuti on vähenenud terroriaktide mõju reisimisele – nende riski suhtutakse järjest enam kui igapäevase elu paratamatusse kaasnähtusse. **2004.aastal võimendusid veelgi viimaste aastate turisminõudlust iseloomustavad tegurid:** odavlennufirmade turuosa jõuline suurenemine, samuti interneti kaudu ja reisifirmade vahenduseta broneeritavate reiside osatähtsuse suurenemine, suur hinnatundlikkus, järjest hilisem reisieelne broneerimine, lühemad, kuid sagedasemad puhkusereised, erihuvidel põhineva turismi populaarsuse suurenemine. Kuigi majanduse olukorra paranemine mõjus positiivselt ka äriturismile, on peale viimaste aastate langust maailma turismis ärireiside arv taastunud siiski aeglasemalt kui puhkusereiside arv.

Turistide arv kasvas maailma kõigis piirkondades. Suurim (+28%) oli kasv mõistagi Aasia ja Vaikse ookeani piirkonnas, kus SARS andis turismile 2003. aastal suure tagasilöögi. Peale kolme järjestikust languseaastat kasvas 2004.a. esmakordselt ka reisimine Põhja- ja Lõuna-Ameerikasse (+11%), kuigi langusele eelnenud rekordilise 2000.aasta tasemele turistide arv seal veel ei jõudnud (joonis 1). Euroopa riikidesse tehtud reiside arv kasvas 2003.aastaga võrreldes 5%, mis on samuti veidi parem selle regiooni viimase kümnendi tavapära näitajatest. Ühtlasi tuleb arvesse võtta, et erinevalt Aasiast ja Ameerikast kasvas Euroopas turistide arv ka 2002. ja 2003. aastal.

Turism Euroopa riikides

Euroopas kasvas kõige rohkem reiside arv Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse (+14% ehk 9 miljoni reisi võrra). Ka Põhja-Euroopas oli kasv mõnevõrra kiirem (+8%) kui suurema osatähtsusega traditsioonilistes turismi piirkondades Lääne- ja Lõuna-Euroopas (joonis 2). Euroopa Liidu laienemine suurendas reisimist uutesse liikmesriikidesse, kusjuures peamisteks positiivseteks teguriteks on lihtsam ja kiirem piiriületus, odavlennufirmade aktiivne sisenemine uutele turgudele (lennuliinid uutesse liikmesriikidesse) ning lisandunud meediakajastused uute liikmesriikide kohta. Teiseks positiivseks muutuseks Euroopa turismis oli ameeriklaste ja jaapanlaste reiside arvu kasv Euroopasse – esmakordselt peale langust kolmel järjestikusel aastal. Tänu paranenud majandussituatsioonile ja terrorismikartuse vähenemisele tegid paljud inimesed teoks paaril viimasel aastal edasilükatud reisiplaanid. Lõuna-Euroopa riikidest kaotasid turistide arvus suuri spordisündmusi võõrustanud Kreeka ja Portugal, võitsid aga turismituludes.

Turismitulud

Maaailma Turismiorganisatsiooni arvutuste kohaselt kasvasid perioodil 1996-2000 maailma riikide turismitulud kiiremini kui reiside arv, samas perioodil 2001-2003 toimus vastupidine

¹ Allikas: Maaailma Turismiorganisatsiooni väljaanded *World Tourism Barometer*, jaanuar 2005 ja juuni 2005.

areng. See on seletatav asjaoluga, et majanduslikult raskematel aegadel ei jäta inimesed välisreise tegemata, vaid otsivad lihtsalt odavamaid reisimisvõimalusi, tehes lühemaid reise või kasutades odavamaid reisisuureid (madalama hinnatasemega sihtkohad, madalama kategooria hotellid, odavamad transpordivõimalused). Ühtlasi vähenes perioodil 2001-2003 nii majanduslanguse kui ka terrorismikartuse tõttu suurema tulupotentsiaaliga kaugreiside (mandritevaheliste reiside) arv.

Euroopas vähenesid turismitulud 2003.aastal 3%, kuigi reiside arv jäi 2002.aasta tasemele. 2004.aastal kasvasid nii turistide arv kui ka turismitulud suuremas osas Euroopa riikides. See on seletatav eelkõige väljastpoolt Euroopat (eriti USAst ja Jaapanist) saabunud turistide arvu suurenemisega (kes kulutavad Euroopa-reisil keskmiselt rohkem kui eurooplased), samuti üldise majandusolukorra paranemisega. Teisalt näitavad Eurooplaste välisreiside uuringu (European Travel Monitor) esialgsed tulemused, et Euroopa-sisesed reisid muutuvad jätkuvalt veidi lühemaks ning sellega seoses jätkub ka keskmiste kulutuste vähenemine reisi kohta. Seda trendi toetab odavlennufirmade turuosa jõuline suurenemine, samuti interneti kaudu ja reisifirmade vahendusega broneeritavate reiside osatähtsuse suurenemine. Seetõttu kasvasid turismitulud Euroopas 2004. aastal saabumistest mõnevõrra vähem: arvestatuna kohalikes valuutades ja püsivhindades, kasvasid Euroopa riikide turismitulud kokku 2% (2003.aastaga võrreldes).

Proгноos aastaks 2005

Maailma Turismiorganisatsioon prognoosib, et 2005.aastal kasv maailma turismis jätkub, kuid tuleb aeglasem kui 2004.aastal. **Reiside arvu kasvuks kogu maailmas oodatakse 5% ja Euroopas 3%.** Turismi arengut mõjutab kõige rohkem majanduse olukord, mille suhtes on ootused positiivsed. IMFi prognoosi järgi kasvab sisemajanduse koguprodukt maailma riikides kokku umbes 4%, mis on küll veidi madalam 2004.aasta näitajast, kuid ületab viimase nelja aasta keskmist. Teisalt tuleb arvestada, et konkurents turismiturul on suurenenud ning seetõttu muutub veelgi olulisemaks järjest kogenumate ja nõudlikumate turistide ootustega arvestamine, kus eduteguriteks on pakutavate teenuste kvaliteet ja mitmekesisus, ning toodete/ pakkumiste suunamine erihuvidega segmentidele. Reisijad muutuvad ühtlasi ka järjest vähem lojaalseks teenusepakkujatele ning otsivad internetist soodsamaid reisivõimalusi.

Euroopa-sisest reisimist suurendab jätkuvalt odavlennufirmade liinivõrgu areng. Euroopa Liidu laienemisest mõjutatud reisimise kasv uutesse liikmesriikidesse jätkub, muuhulgas tänu nende (seni veel) suhteliselt soodsale hinnatasemele ja uudsusfaktorile ning transpordiühenduste ja infrastruktuuri arengule. Ameeriklaste reiside kasv Euroopasse aga tõenäoliselt aeglustub, kuna euro kõrge kursi tõttu dollari suhtes on nende silmis Euroopast konkurentsivõimelisemad näiteks Kariibi mere või Aasia sihtkohad.

EESTI TURISM 2004.AASTAL

Eesti turismis on arengud sarnased mujal maailmas toimuvatega. Peale 2003.a. külmast talvest ja kevadest tingitud langust Eesti turismis hakkas nii saabumiste kui ka Eestis majutatud turistide arv 2003.aasta IV kvartalist kiiresti kasvama ning see trend jätkus 2004. aasta kõigil kuudel. Kui 2003.aastal kasvas Eestis (tasulises ja tasuta majutuses) ööbinud välisküllastajate arv saja tuhande võrra ja jõudis 1,46 miljonini, siis 2004. aastal **kasvas Eestis** (tasulises ja tasuta majutuses) **ööbinud välisküllastajate arv** märgatavalt rohkem –288 tuhande võrra, jõudes **1,75 miljonini**².

Majutatud välituristide arv kasvas 24%

2004. aastal ööbis Eesti majutuskohtades (k.a. sanatooriumid ja SPAd) 1,37 miljonit välituristi, võrreldes 2003.aastaga kasvas nende arv 24% ehk 262 tuhande võrra. Kasvuprotsendid on 2003. aasta sama perioodiga võrreldes kõigil kuudel olnud suhteliselt sarnased ja Euroopa Liiduga liitumisele järgnenud kuud märkimisväärset muutust trendis ei toonud, kuigi absoluutarvudes oli kasv suurim muidugi suvekuudel (joonis 3). Oluliselt kasvas turistide arv nii SPAdes kui ka muudes majutuskohtades. Ühes majutusettevõttes viibimise kestus jäi eelmiste aastate tasemele – keskmiselt 2 ööd.

Välituristide arvu kasvu mõjutanud tegurid

Välituristide arvu kasvu mõjutas nii 2004.aastal (osaliselt seoses Euroopa Liiduga liitumisega) aktiveerunud Eesti tutvustamine välisriikides kui ka turismiteenuste pakkumise märkimisväärne areng: majutusasutuste ja tervisekeskuste rajamine või laiendamine, uute laevade lisamine Stockholmi ja Helsingi liinile, uue laevaliini avamine (Peterburi) ja mitmete uute lennuliinide avamine (Estonian Air, Lufthansa, easyJet, Volareweb.com) ning lennupiletite hindade langus. Näiteks kasvas pärast easyJeti Tallinn-Londoni lennuliini avamist novembridetsembris hüppeliselt (+185%) Eestis ööbinud Suurbritannia turistide arv.

Tänu lihtsamale ja kiiremale piiriületusele peale Euroopa Liiduga liitumist jätkus eeldatavalt ka kasvutrend Soome, Läti, Leedu ja Poola autoreisijate arvus, samuti auto või bussiga läbi Läti ja Leedu reisivate Saksamaa turistide arvus. Väljastpoolt naaberriike pärit küllastajate arv on näidanud 20-30 protsendilist või suurematki kasvu juba viimasel paaril aastal. Oluline osa on siin nii üldisematel Eurovisiooni ja Euroopa Liidu laienemisega seotud meediakajastustel kui ka otsesemal Eesti kui areneva turismimaa võimaluste tutvustamisel riigi ja turismiettevõtjate poolt. Nende mõjul on järjest lisandunud ka välisriikide reisifirmasid, kes Eestisse reise korraldavad või müüvad ja see omakorda on kaasa toonud turistide arvu kasvu just kaugematest Lääne-Euroopa riikidest (Itaaliast, Prantsusmaalt, Hispaaniast).

Majutuskohtade pakkumine kasvas kolmandiku võrra

Välituristide arv kasvas eelkõige Tallinnas ja Pärnus. Nii välis- kui ka siseturistide arvu kasv on seotud uute majutuskohtade ja SPAd e lisandumisega. Statistikaameti andmetel kasvas kogu Eesti voodikohtade arv 2004.a. augustiks 2003. aasta augustiga võrreldes kolmandiku võrra. Kohti lisandus eelkõige Tallinnas (kasv samal perioodil 37% ehk 2700 koha võrra), Harjumaal, Pärnu linnas ja maakonnas ning Saare maakonnas. Tänu sise- ja välituristide arvu märkimisväärsele kasvule püsis tubade täituvus kohtade arvu nii suurest kasvust hoolimata

² Alates 1.maist 2004 ei kogu Piirivalveamet statistikat Euroopa Liidu, Euroopa Majandusühenduse ja Šveitsi kodanike piiriületuste kohta, seega avaldame edaspidi ka Eestis sarnaselt paljude teiste Euroopa riikidega vaid majutatute ja ööbimiste arvu Eesti majutusettevõtetes. 2004.aastal Eestis käinud ööbimisega küllastajate ehk turistide arv arvutatakse majutusettevõtete aastaaruande ja välisküllastajate uuringu põhjal. 2004. aastal Eestis käinud ühepäevaküllastajate kohta andmed puuduvad.

peaaegu 2003. aasta tasemel. Ka ööpäeva keskmine hind majutusettevõtetes jäi enam-vähem eelneva aasta tasemele.

Majutusettevõtete sissetulek majutusteenuste müügist oli 2004.a. kuuaruannete põhjal 1,67 miljardit krooni, sellest 82% ehk 1,37 miljardit teeniti välituristidelt. Majutusettevõtete sissetulek kasvas 2003.a. vastavate andmetega võrreldes 24%, sealhulgas tulud välituristidelt kasvasid 24% ja tulud siseturistidelt 27%.

Puhkusereisijate arv kasvas kolmandiku võrra, ärireisijate arv vähenes

Soomlaste suure osatähtsuse tõttu avaldas 2004.aasta tulemustele suurt mõju soome turistide arvu kasv viiendiku võrra. Kui perioodil 2001-2003 saabumised Soomest varasemate aastatega võrreldes mõnevõrra vähenesid, siis 2003.a. viimastest kuudest peale hakkas nende arv jälle kasvama. See on seotud laevade lisandumisega Tallinn-Helsingi liinile ning uute SPAdel ja majutusettevõtete turuletulekuga. Eesti majutuskohtades ööbinud Soome turistide arv kasvas eelkõige Tallinnas, Pärnus ja Harjumaal, vähemal määral ka Tartus ja Saaremaal. Samas oli kasv teistest riikidest (eriti Rootsist, Saksamaalt, Itaaliast, Suurbritanniast, Prantsusmaalt ja Lätist) pärit turistide arvus niivõrd suur, et soomlaste osatähtsus välituristide hulgas jätkuvalt veidi vähenes (2001.a. oli soomlaste osatähtsus majutatud välituristide hulgas 69%, 2003.aastal 63% ja 2004.aastal 61%).

Kuigi kaugematest riikidest pärit turistide arvu pidev kasv algas juba 2-3 aasta eest, kiirenes kasvutempo 2004. aastal märkimisväärselt. Statistikaameti andmetel kasvas majutatud välituristide arv eelkõige tänu puhkusereisijate arvu kasvule kolmandiku võrra (joonis 4), millest tulenevalt **kasvas puhkusereisijate osatähtsus majutatud välituristide seas 60%-lt 2003.aastal 66%-le 2004.aastal**. Puhketuristide, eriti kaugematest riikidest (Lääne- ja Lõuna-Euroopast) pärit puhketuristide osatähtsuse kasvust tulenevalt suurenes veidi ka turismi keskendumine suvekuudele (joonis 3). Puhkusereisidest lisandus nii lühipuhkusi Tallinnas (eriti Suurbritannia turistid), Eesti ja naaberriikide kombineeritud ringreise (Saksamaalt ja Lõuna-Euroopast pärit turistid), SPA-puhkusi (eriti Soome ja Rootsi turistid) kui ka (auto)ringreise Eestis (Läti turistid).

Lisaks puhkusereisijatele suurenes 2004.aastal ka majutatud konverentsituristide arv viiendiku võrra, samas ärireisijate arv vähenes 6%. 2004.aastal olid majutatud välituristidest 66% puhkusereisijad, 5% konverentsireisijad, 18% muud ärireisijad ja 12% muudel eesmärkidel reisinud (k.a. ravireisijad). Välituristide ööbimistest (majutusettevõtetes veedetud öödest) moodustasid puhkusereisid 52%, konverentsireisid 4%, muud ärireisid 17% ja reisid muudel eesmärkidel (k.a. ravireisid) 27%.

Välituristide arv suurenes pea kõigis Eesti maakondades

Välituristide arv suurenes 2003.aastaga võrreldes peaaegu kõigis Eesti piirkondades, kuid regionide osatähtsus eelnevate aastatega võrreldes eriti ei muutunud. Absoluutarvudes kasvas kõige rohkem Tallinnas, Pärnus ja Harjumaal majutatud turistide arv. 2004.aastal olid välituristide ööbimistest (majutusettevõtetes veedetud öödest) 56% Tallinnas, 8% mujal Põhja-Eestis, 21% Pärnus, 10% mujal Lääne-Eestis, 3,5% Tartus ja 2,5% mujal Lõuna-Eestis (joonis 8). Keskmisest vähem ööbivad Tallinnas Soome ja Rootsi turistid, kelle ööbimiste hulgas on oluline osa SPAdel, eriti Pärnus ja ka Harjumaal asuvatel SPAdel. Venemaalt pärit turistidele on Tallinna järel tähtsuseks teiseks ööbimiskohaks Ida-Virumaa, Läti turistidele Saaremaa.

Jätkus sanatooriumide ja SPAdes turuosa suurenemine

Majutatud välituristidest ööbis sanatooriumides ja SPAdes 15% (200 tuhat), võrreldes 2003.aastaga kasvas välituristide arv SPAdes 66 000 võrra (+49%). Välituristide ööbimistest oli SPAdes 32% (871 tuhat). Võrreldes 2003.aastaga nende **SPAdes viibimise kestus mõnevõrra lühenes:** 5 öölt 2003.aastal 4,3 ööle 2004.aastal (Tabel 2). See on ilmselt seotud lõõgastumisele ja iluteenustele orienteeritud puhkuste osatähtsuse suurenemisega ravipuhkuste arvelt. Kõigist sanatooriumides ööbinud turistidest moodustasid Soome elanikud 53%, Eesti elanikud 33%, Rootsi elanikud 5%, Saksamaa elanikud 2% ja muudest riikidest pärit turistid 7%. Sanatooriumides ööbinud Soome turistide arv kasvas 2003.aastaga võrreldes 46% ehk ligi 51 000 inimese võrra, samas nende osatähtsus sanatooriumide klientuuri hulgas veidi vähenes Eesti ja Rootsi turistide arvu kiirema kasvu tõttu. **Rootsi turistide arv SPAdes 2004. aastal rohkem kui kahekordistus** (põhiliselt Pärnus ja Harjumaal), millest tulenevalt kasvas SPAdes osakaal Rootsi turistide ööbimiste hulgas 26%-lt 2003.aastal 35%-ni 2004.aastal. Soome turistide ööbimiste hulgas kasvas SPAdes osakaal samal perioodil 39%-lt 44%-ni.

Turismitulud

Peale suhteliselt tagasihoidlikku mõneprotsendilist kasvu paaril viimasel aastal, kasvasid ka turismitulud 2004.aastal kiiresti. **Eesti turismiteenuste eksport oli 2004.aastal Eesti Panga andmetel 13,9 miljardit krooni, võrreldes 2003.aastaga kasvas see 15% ehk 1,8 miljardi krooni võrra** (joonis 13). Seejuures kasvasid väliskülastajate kulutused Eestis (reisiteenuste eksport) sel perioodil 20% ehk 1,9 mlrd.kr. võrra (jõudes 11,1 miljardi kroonini), samas kui nende maksed Eesti transpordifirmadele vähenesid 3% (kõigi transpordiliikide kokkuvõttes). Tänu uute lennuliinide avamisele Estonian Airi poolt kasvasid väliskülastajate maksed Eesti lennufirmadele 56% ehk 421 miljoni krooni võrra, samas aga vähenesid väliskülastajate maksed Eesti laevafirmadele 25% ehk 523 miljoni krooni võrra seoses maksuvaba kaubanduse kadumisega laeval püüdes ELiga liitumist.

Laeva- ja lennuliiklus

Tallinna lennujaama läbis 2004.aastal **rahvusvahelistel liinilendudel 868 tuhat reisijat** (hõlmab saabunud ja väljunud Eesti ja välisriikide elanikest reisijaid). Kui aastatel 1998-2002 reisijate arv praktiliselt ei muutunud, siis 2003.aastal kasvas see tänu hindade langetamisele ja uute liinide avamisele 20% (võrreldes 2002.aastaga). 2004.aastal kiirenes kasv veelgi: võrreldes 2003.aastaga kasvas reisijate arv 233 tuhande ehk 37% võrra (joonis 11). Reisijate arv Saksamaale, Londonisse ja Riiga suunduvatel liinidel kasvas ligi kaks korda, Praha liinil 2,5 korda. Ainsana suurema osatähtsusega liinidest vähenes reisijate arv Moskva liinil (-27%).

AS Tallinna Sadama **sadamaid läbis 2004.aastal 6,74 miljonit reisijat** (arv hõlmab saabunud ja väljunud Eesti ja välisriikide elanikest reisijaid). Kui aastatel 1999-2003 püsis reisijate arv stabiilselt kuue miljoni ringis (joonis 12), siis 2004.aastal kasvas see 875 tuhande võrra ehk 15%, sealhulgas Soome liinil kasvas reisijate arv 17% ja väiksema osatähtsusega Rootsi liinil 35%. Tallinna külastanud kruisilaevade reisijate arv, mis kasvas märkimisväärselt 2003.aastal, jäi 2004.aastal enam-vähem eelneva aasta tasemele.

Majutatud siseturistide arv kasvas veerandi võrra

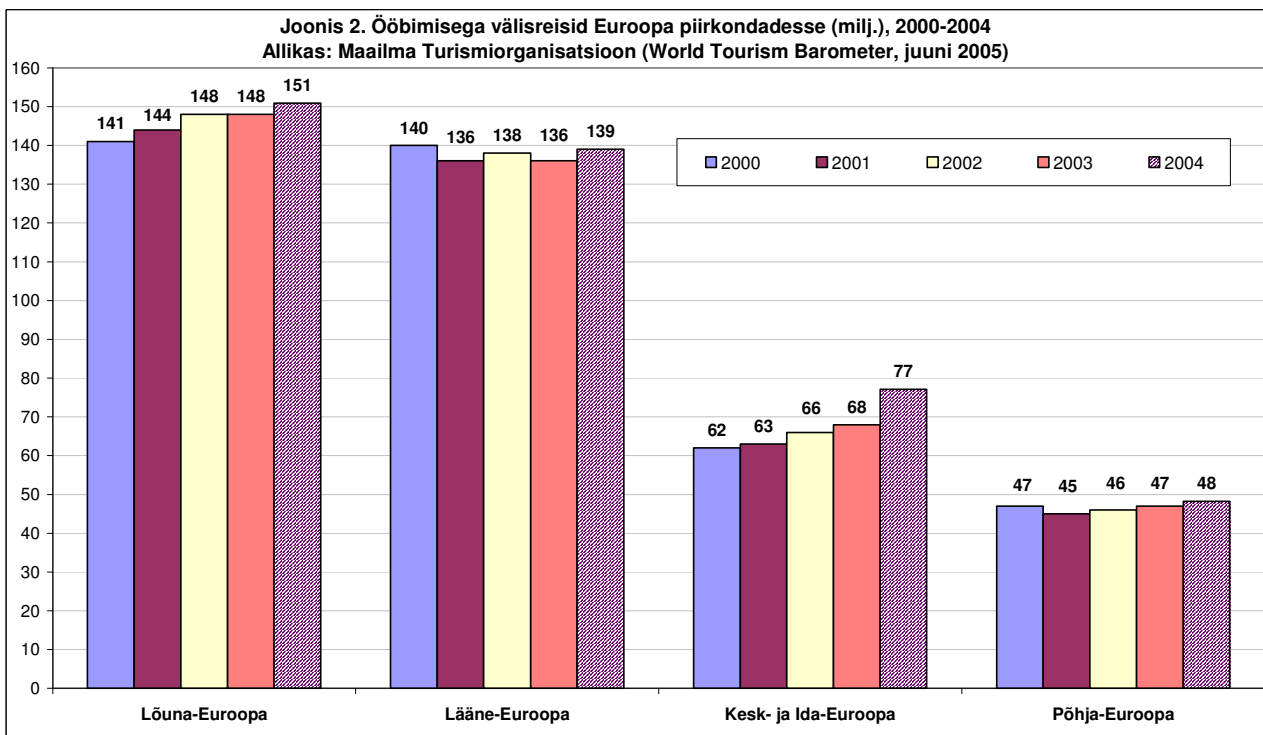
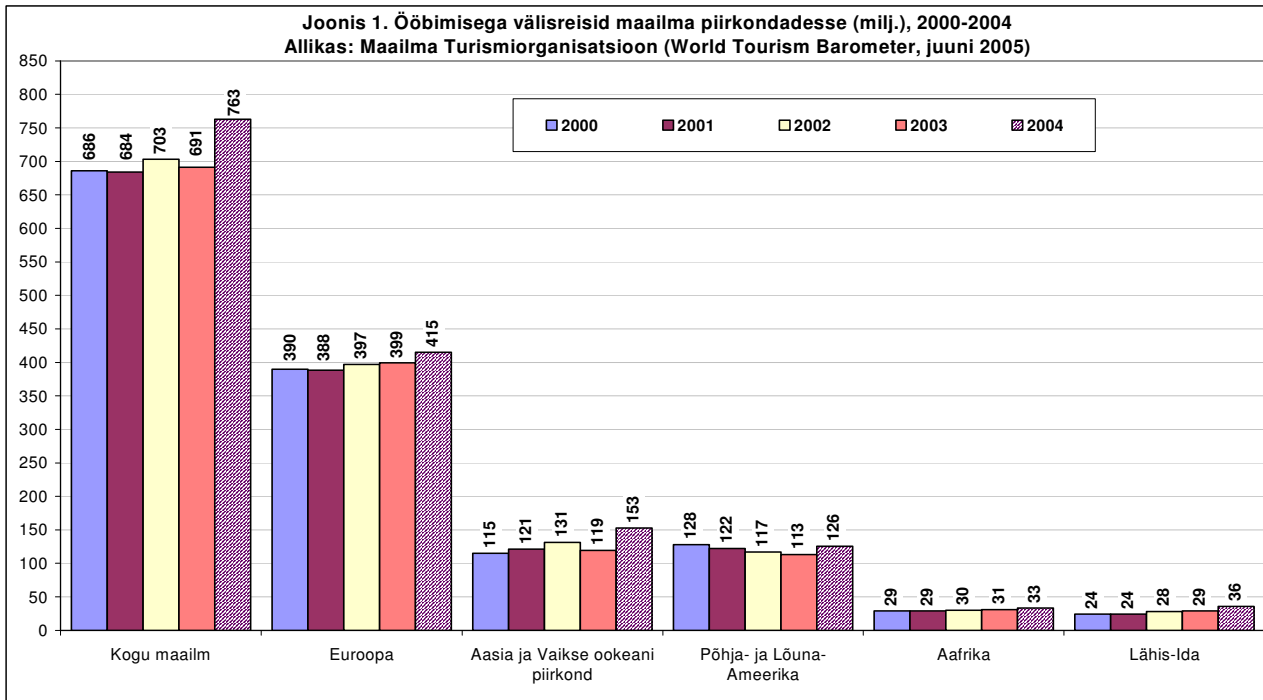
Ka siseturism kasvas 2004. aastal märkimisväärselt. **Eesti majutusettevõtetes ööbis 2004.aastal 548 tuhat siseturisti. Võrreldes 2003. aastaga kasvas nende arv veerandi ehk umbes 100 000 võrra.** Kasvas kõigil eesmärkidel reisinud siseturistide arv (joonis 4), kuid suurim oli kasv puhkusereisijate arvus (kasv 77 tuhande võrra ehk 38%). Seejuures **kasvas puhkuse ja muudel isiklikel eesmärkidel majutunud siseturistide arv kõigis maakondades,**

tööreisijate arv aga mõnes maakonnas ka vähenes (eriti Ida-Virumaal ja Põlvamaal). Piirkondade lõikes suurenes puhkuse ja muudel isiklikel eesmärkidel majutunud siseturistide arv tunduvalt Ida-Virumaal, Tallinnas, Pärnu linnas ja mujal Pärnumaal, Valgamaal ja Harjumaal; tööreisijate arv aga Tallinnas, Harjumaal, Tartus ja Pärnus (joonis 5). 2004.aastal olid siseturistide ööbimistest (majutusettevõtetes veedetud öödest) 16% Tallinnas, 18% mujal Põhja-Eestis, 11% Pärnus, 10% mujal Lääne-Eestis, 8% Tartus ja 23% mujal Lõuna-Eestis (joonis 8).

Siseturistide arv majutusettevõtetes kasvas kõigil kuudel, kuigi mõnevõrra suurem oli kasv siiski suvekuudel, eriti juunis ja juulis (joonis 3). Märkatav oli kasv ka aasta esimestel kuudel, eriti Pärnu SPAdes ja Valgamaal. Erinevalt eelmistest aastatest eelistasid siseturistid 2004.a. suvel ööbida pigem Pärnu maakonnas väljaspool Pärnu linna, samas väljaspool suvehooaega kasvas Pärnus puhkuse- ja SPA-võimalusi kasutanud siseturistide arv märkimisväärselt. 2004.aastal moodustasid siseturistide ööbimistest (majutusettevõtetes veedetud öödest) puhkusereid 43%, konverentsireid 6%, muud ärireid 28% ja reid muudel eesmärkidel (k.a. ravireid) 23%.

Sanatooriumides ja SPAdes ööbis 18% siseturistidest (98 297 turisti), kuid SPA-puhkuste keskmisest pikema kestuse tõttu veedeti sanatooriumides 25% siseturistide ööbimistest (254 681 ööbimist). Võrreldes 2003.aastaga kasvas Eesti elanikest SPA-klientide arv 65% ehk 39 tuhande võrra. Kasv oli suurem I kvartalis – ilmselt tänu sanatooriumide sooduspakkumistele. Siseturistid viibisid sanatooriumides keskmiselt 2,6 ööd, sarnaselt välituristidega vähenes veidi ka siseturistide viibimise kestus SPAdes (Tabel 2).

Uuringufirma Saar Poll poolt EAS Turismiarenduskeskuse tellimusel läbiviidud Eesti elanike suviste sisereiside uuring näitas, et vähemalt 3-tunnisel **vaba aja reisil** (s.t. tööga mitteseotud reisil) väljaspool maakonda, kus vastaja elab või töötab, käis 2004. aasta suvel 64% Eesti 15-74 aastastest elanikest, sealhulgas eestlastest käis sisereisil 69% ja mitte-eestlastest 54%. **Ööbimiseta reisil mõne kultuuri- või meelelahutusürituse külastamiseks** käis 46% elanikest, kokku tehti selliseid reise suvekuudel **1,32 miljonit**. **Ööbimisega reise** teinute osatähtsus elanikkonnast on aasta-aastalt suurenenud: kui 2001.aastal käis ööbimisega sisereisil 37% elanikest, siis 2003.aastal 46% ja 2004. aastal juba üle poole Eesti elanikkonnast (55%). Ööbimisega sisereise tehti suvekuudel **1,53 miljonit**. **Mõlemat tüüpi reiside koguarvu kasv tuleneb nende inimeste reidest, kes eelneval aastal Eestis ei reisinud** (näiteks on suurenenud sisereise teinute osatähtsus mitte-eestlaste seas). **Oluliselt on eelmiste aastatega võrreldes kasvanud ka tasuliste majutuskohdade kasutamine:** kui 2003. aastal veedeti vähemalt üks öö tasulises majutuses 12 protsendil reidest, siis 2004. aastal 21% reidest. Seda on mõjutanud elanike sissetulekute suurenemine, lisandunud meelelahutusürituste ja aktiivse puhkuse võimaluste pakkumine, majutusasutuste (eriti näiteks SPAdes) aktiivsem Eesti elanikele suunatud toodete pakkumine ja turundus, samuti mitte-eestlaste suurenenud huvi Eestis reisimise vastu (kes kasutavad rohkem tasulist majutust, kuna neil on Eestis vähem võimalusi ööbida sugulaste ja tuttavate juures).

Tabel 1. Majutatud turistid ja nende ööbimised Eesti majutusettevõtetes ja SPAdes, 2003-2004

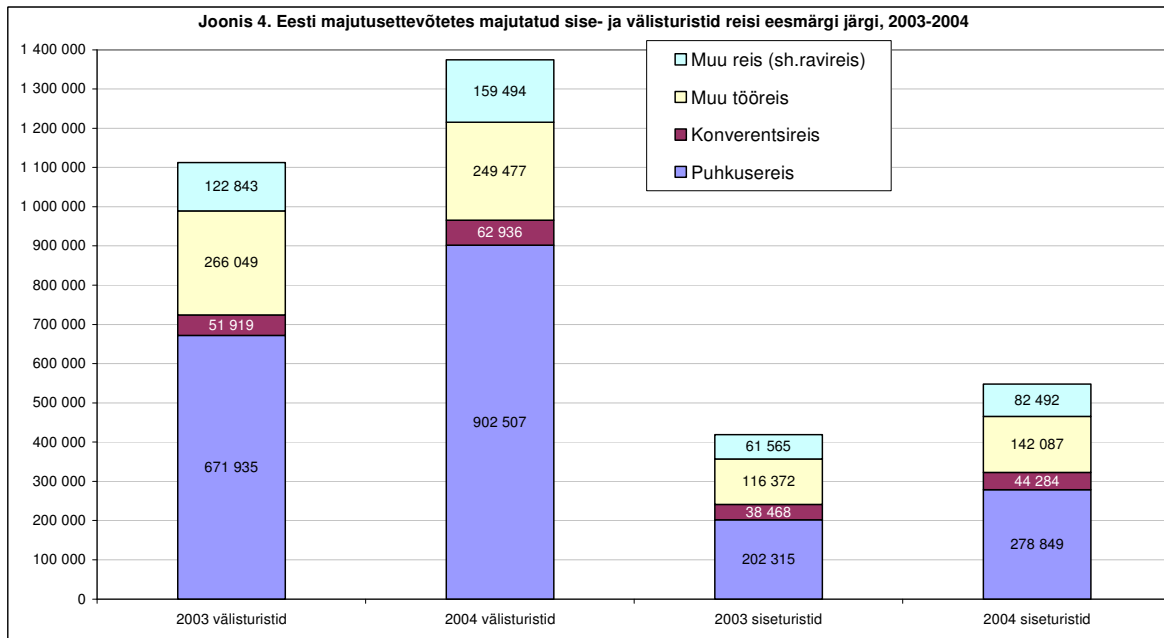
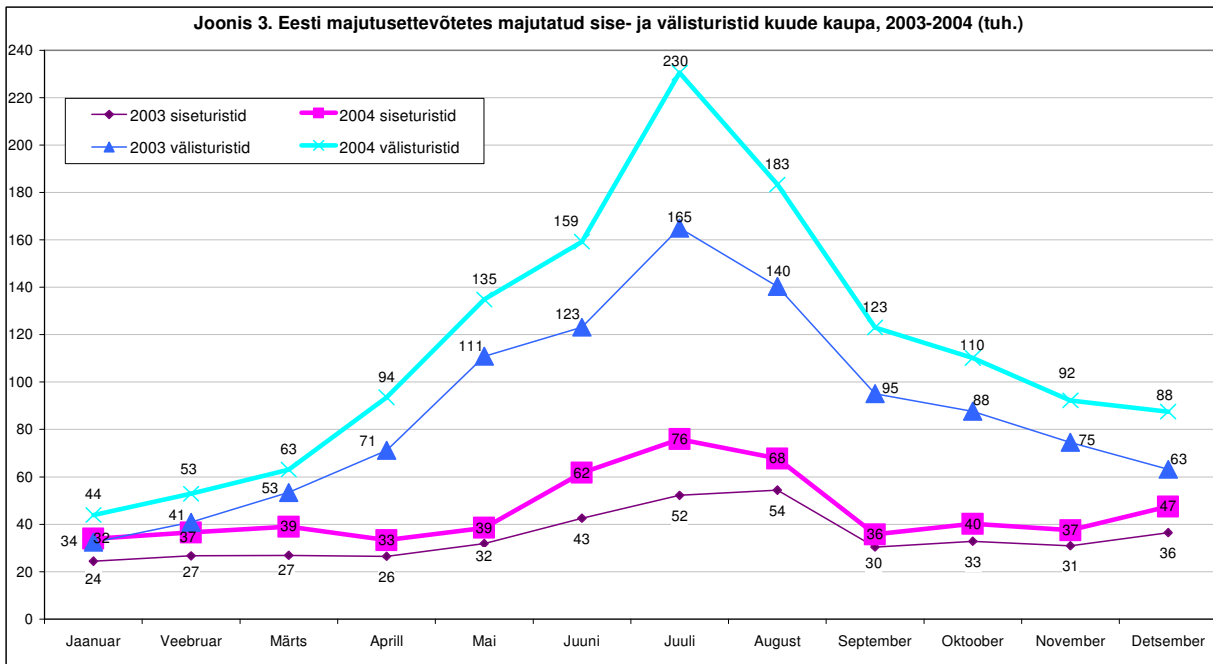
elukohariik	Majutatud		muutus		Ööbimised		muutus	
	2003	2004	2004/03		2003	2004	2004/03	
KOKKU	1 561 501	1 922 126	360 625	23%	3 084 433	3 757 715	673 282	22%
Eesti elanikud	448 755	547 712	98 957	22%	816 560	1 010 909	194 349	24%
Välituristid	1 112 746	1 374 414	261 668	24%	2 267 873	2 746 806	478 933	21%
Soome	706 473	843 871	137 398	19%	1 411 623	1 664 799	253 176	18%
Rootsi	66 751	89 042	22 291	33%	134 189	184 871	50 682	38%
Saksamaa	68 151	85 643	17 492	26%	122 189	163 842	41 653	34%
Venemaa	37 320	42 348	5 028	13%	81 321	101 546	20 225	25%
Läti	29 230	40 956	11 726	40%	42 682	59 532	16 850	39%
Suurbritannia	30 151	38 903	8 752	29%	73 060	94 843	21 783	30%
Norra	29 842	35 798	5 956	20%	61 381	81 288	19 907	32%
Itaalia	13 127	25 642	12 515	95%	28 200	52 507	24 307	86%
Leedu	14 320	20 555	6 235	44%	22 977	32 068	9 091	40%
USA	12 761	19 411	6 650	52%	30 254	44 492	14 238	47%
Prantsusmaa	8 326	15 086	6 760	81%	15 350	28 962	13 612	89%
Taani	14 894	13 915	-979	-7%	26 008	28 510	2 502	10%
Hispaania	7 921	12 177	4 256	54%	13 631	21 878	8 247	61%
Holland	7 826	10 490	2 664	34%	16 094	21 698	5 604	35%
Jaapan	6 901	7 362	461	7%	12 648	14 174	1 526	12%
Austria	3 487	5 757	2 270	65%	6 420	10 620	4 200	65%
Šveits	3 791	4 694	903	24%	7 059	8 905	1 846	26%
Tšehhi, Slovakkia	2 624	4 997	2 373	90%	5 025	10 255	5 230	104%
Ungari	1 489	2 267	778	52%	3 877	4 844	967	25%
Kanada	1 567	2 981	1 414	90%	4 254	7 245	2 991	70%

Allikas: Statistikaamet

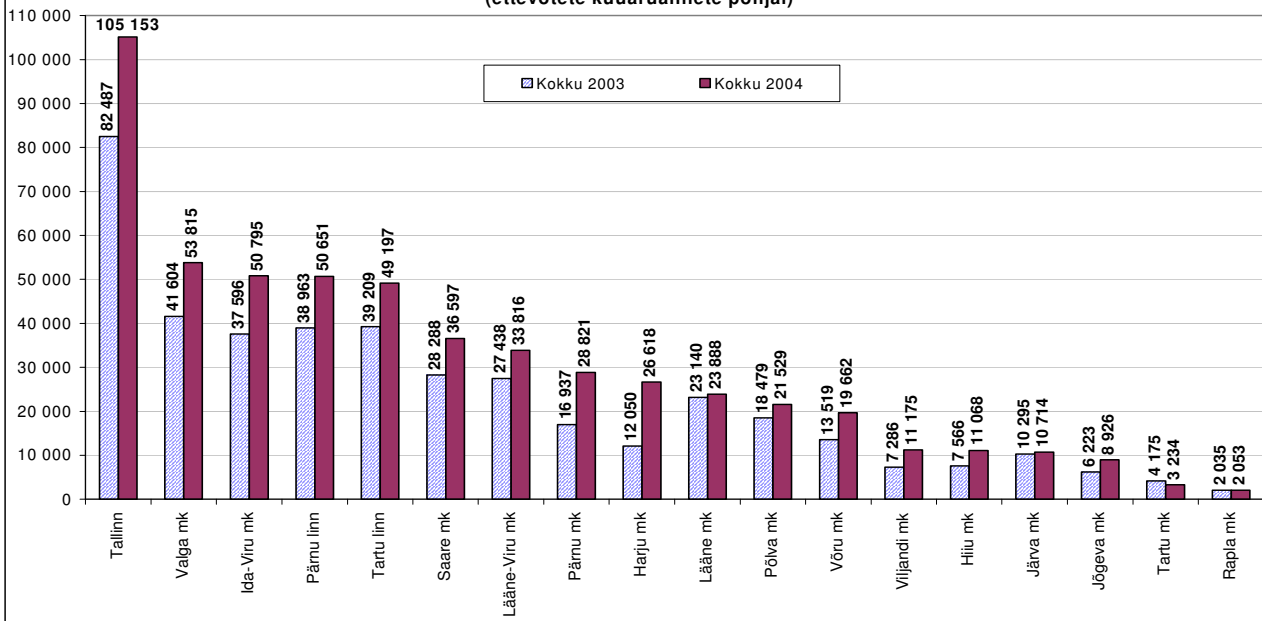
Tabel 2. Eesti sanatooriumides ja SPAdes majutatud turistid, 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004	muutus	
Kokku	82 758	101 429	135 464	193 771	298 591	104 820	54%
Siseturistid	23 258	24 951	44 182	59 449	98 297	38 848	65%
Välituristid	59 500	76 478	91 282	134 322	200 294	65 972	49%
Soome	56 562	72 277	84 106	109 097	159 696	50 599	46%
Rootsi	1329	1420	2737	7075	14 513	7438	105%
Saksamaa	339	572	654	3877	6122	2245	58%
Venemaa	516	927	1347	3535	4830	1295	37%
Läti	76	213	353	1841	2589	748	41%
Norra	127	211	474	1141	2672	1531	134%
muud riigid	551	858	1611	7756	9872	2116	27%
Keskmine viibimise kestus sanatooriumis või SPAs (ööbimisi)							
Siseturistid	6,6	4,4	2,9	3,1	2,6		
Välituristid	5,8	6,1	5,8	5,0	4,3		
Peamistest elukohariikidest pärit turistide osatähtsus SPAdes majutatutest							
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%		
Siseturistid	28%	25%	33%	31%	33%		
Välituristid	72%	75%	67%	69%	67%		
sh.Soome	68%	71%	62%	56%	53%		
sh.Rootsi	2%	1%	2%	4%	5%		
sh.muud välisriigid	2%	3%	3%	9%	9%		

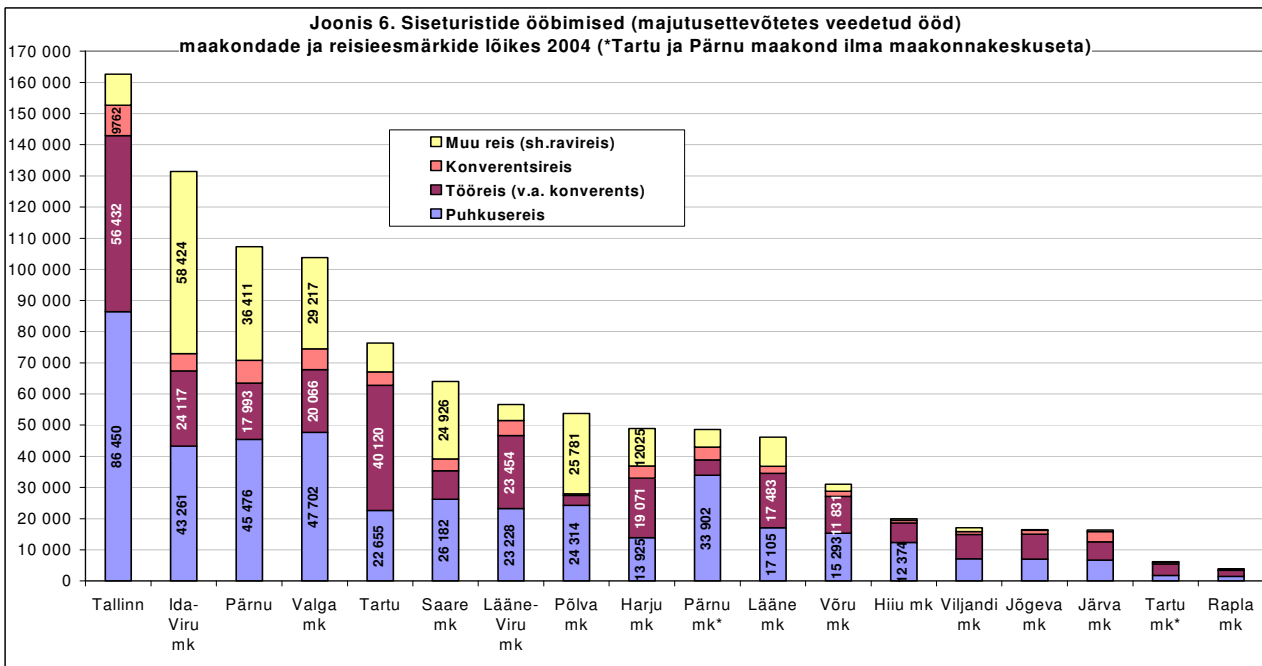

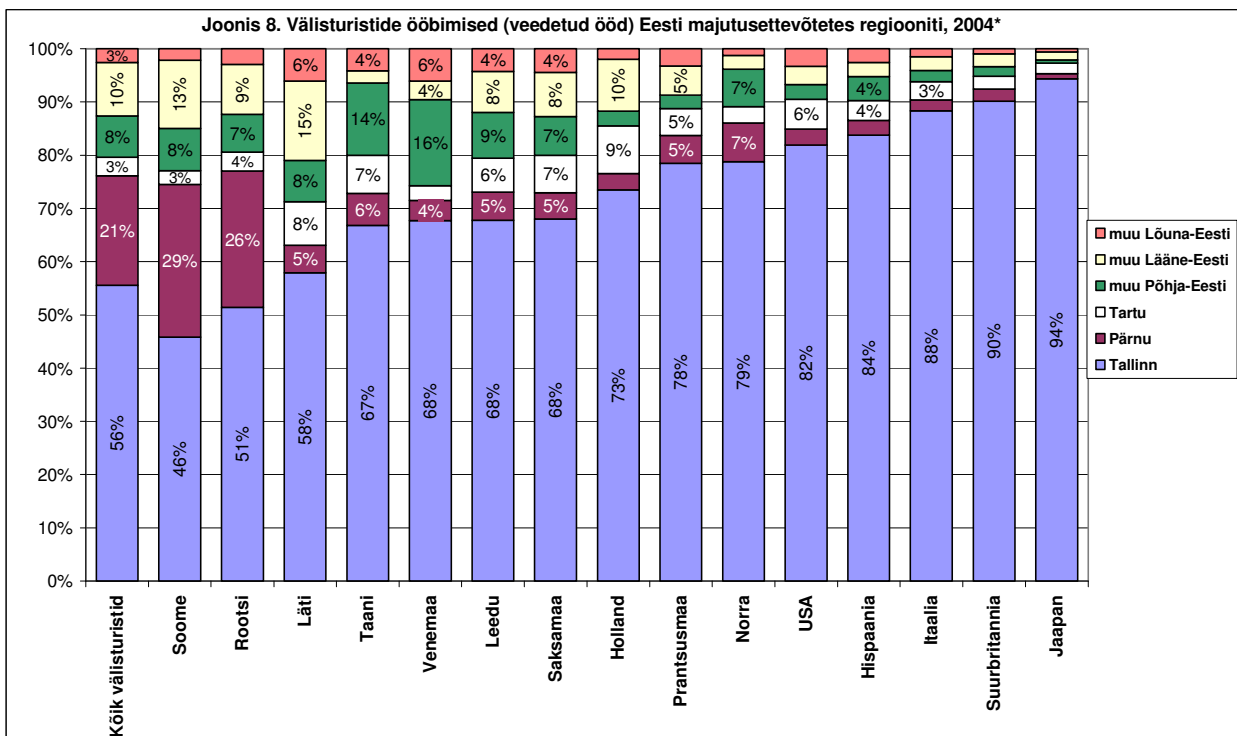
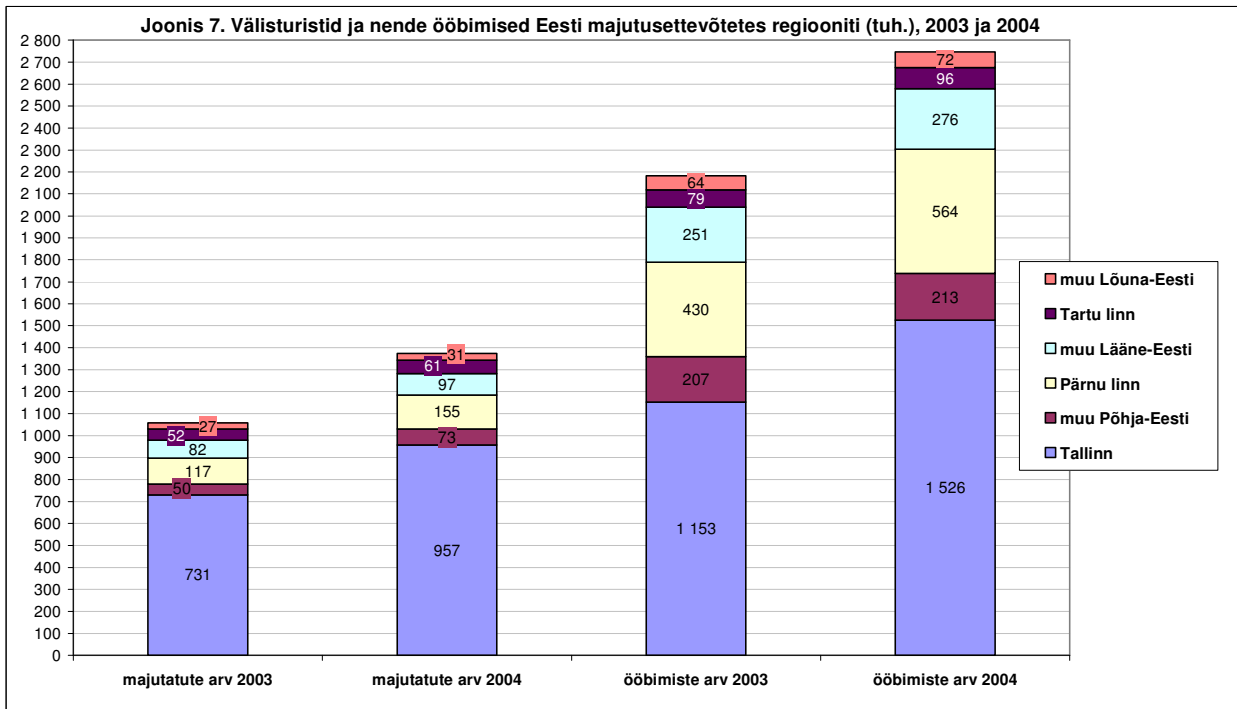

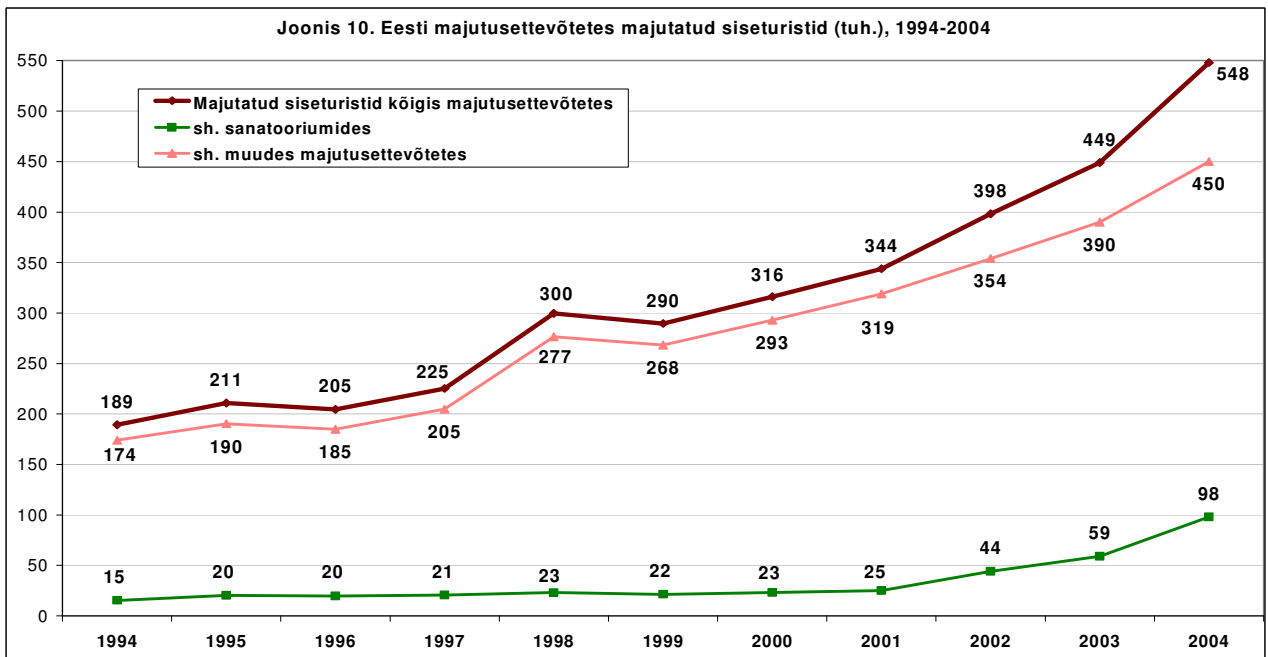
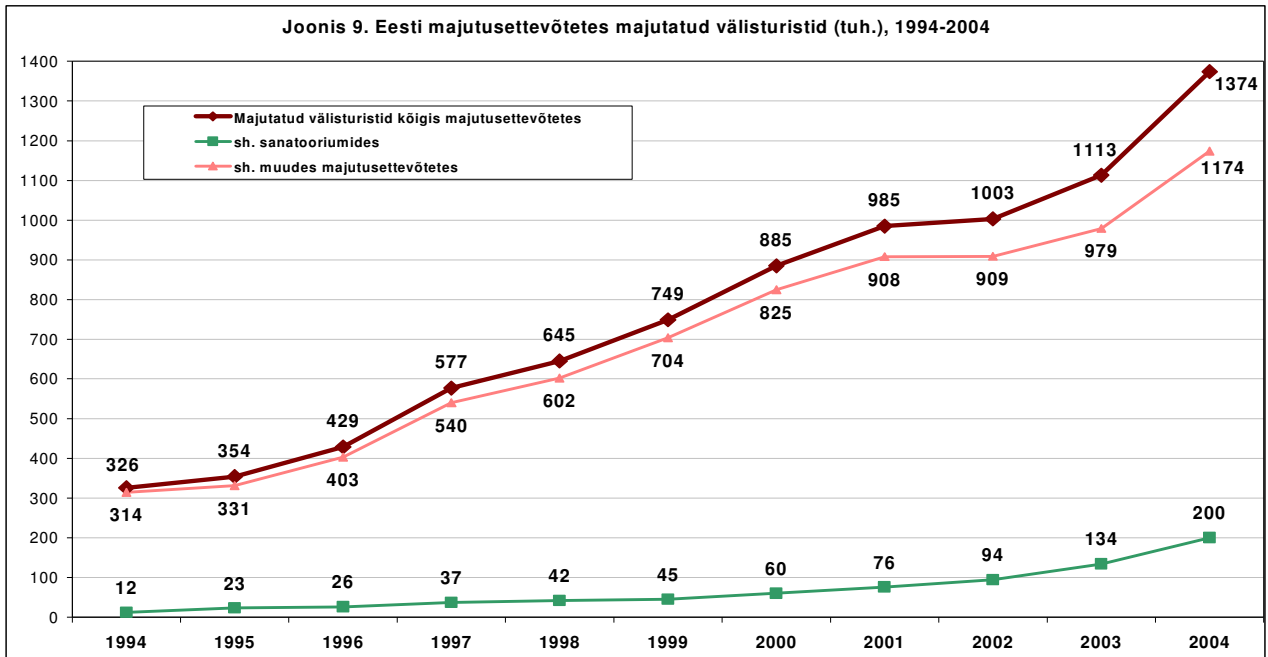
Joonis 5. Eesti majutusettevõtetes majutatud siseturistid maakondade lõikes, 2003-2004 (ettevõtete kuaruannete põhjal)

Joonis 6. Siseturistide ööbimised (majutusettevõtetes veedetud ööd) maakondade ja reiseesmärkide lõikes 2004 (*Tartu ja Pärnu maakond ilma maakonnakeskuset)

Joonistel 3-10 esitatud andmete allikas on Statistikaamet.

